

~~~~~
VI.

Projet d'un emprunt à libre concours pour les Consistoires à Cologne, Wesel en Duisburg, annexe à la pièce précédente. — Copie contemporaine, même écriture¹. Brit. Mus. Cotton Mss. Galba C. IV, (17)15.

[1570, le 15e Juin.]

—
Mijn heere den Prince hebbende bedacht ende vergeleken [den staet?] ende de conditie van den geweken ende verbannen om het stuck [van der] religie met den plicht ende verbant daermet zij tot der saken [die?] hier gehandelt wert verbonden ende verplicht sijn, soe be-

¹ Ce projet est publié en partie par J. W. te Water dans: Levensbijzonderheden van P. A. van der Werff. (Verhand. van de Maatsch. d. Ned. letterk. Leyden II, 1, p. 56 n.)

vin[dende?] als alle andere personen van goeden oordeels oock sullen bevin[den] een yegelijck sonder onderscheyt gehouden is persoonlijk de wapenen] aen te nemen, oft te minsten yemant te senden gerust ende betaell[ende] zynen coste daertoo nut ende bequaem sijnde, tzy te voet ofte te peer[de na] de macht ende qualiteyt der personen, welken oncost belooft [tot] 3¹/₂ croonen ter maent voor een man te voet ende voor dughenen [te] peerde tot 7 croonen te minsten.

2. Om welcke somme op te brengen den bequaemsten middel die on[s] voorgecommen is, is desen te weten dat een yeder persoon va[n] elcken huysgesinne int particulier oock alle leerjongeren, tafeliers], arbeyders, dienaers ende dienersen in eens anders bedwanck wesende gehouden sijn op te brengen elck een croon ter maent, den ryck[en?] dragende den armen, alleenlijck uuytgenomen de kinderen ende [de] arme luyden levende van de gemeyne aelmoessen.

3. Ende om een yder moet te geven ende dat den aermen levende all[een] by synen arbeyt bekomen mach tgene hy belooft zal hebben [het . .] vermeerderende zyne ernsticheyt of matigende synen dagelijcxse [on?]kost ende hen lydende met wat weyniger, soe heeft mijn Heer den [Prince] besloten hem weder te keeren (de vryheyt des lants gecommen zijnde) dobbel van dat men geleent zal hebben alwaer by die daer willen sijn recht ende actie van des hy leenen wert een ander overlacten[de] opdraegen sal vermoegen tselve te doen, waerin de rycken mid[del] sal hebben den armen behulpich te wesen met hope van daerby namaels te profyteren.

4. Om te versien tot versokertheyt van dughenen die geleent sullen [hebben] sal een yder van dycn receptisse gegeven worden van den ontfang[er] tot den ontfanck van de voors. leeninge hetwelcke van sulcke macht werde gehouden ende gerekent zal wesen als oft mijn Heere de Prince dat met syner handt onderteekent hadde.

5. Indien nyetemin yemandt eenige morekolycke somme geleent hebb[ende] hogheerde receptisse thobbene

van der handt van mijn Heer den Princ[e] behalven dat de commisen ende ontfangers daervan memorie hebben, [soe] en zal daer in gheene swaricheyt gemaect worden. De voorgenaem[de] Heere Prince belooft hetghene voirs. wel ende getrouwelick te volcomm[en].

6. De voirs. conditie verschenen zijnde by vercoopinge en belastinge van de geestelicke goedingen oft doer de schattingen die tot dyen eynde sullen opgesteld worden van derwelcken vry sullen blyven deghene die op deser bogheorte geleent sullen hebben mitsgaders oyck van imposten ende contributiën die men zal moeten doen om den leger aff te dancken dewelcke oyck coopende eenige erfgronden oft gheestelycke goedingen sullen in betalinge moogen gheven haere leeninge met het dobbel van dyen ende oyck het recht dat zy van een andere gecregen sullen hebben hetwelcke al tot affkortinge zal dienen ende als voor gereet geld geacht worden.

7. Mijn heer den Prince verstaet ende wilt dat de penningen die uuyt crachte van desen opgebracht sullen werden blyven sullen in handen van deghene die van de Kercken gestelt ende verordent sullen wesen om daervan die geheele handelingte te hebben sonder daeroff te scheyden tot ander stont dat hy met synen leger naer het Nederlandt trecken sal. Dat meer is indient aen de Kercken goet dunckt de betalingen sullen in den leger geschieden by haere tresoriers naer uuytwesen van de ordonnantien van mijn Heere den Prince ende ten opsiene van die voirs. Nederlanden alleene.

8. Dese contributie sal dueren soe lange als den leger in felt ende dienst sal wesen voor het Nederlandt oft tot der tijt dat twee ofte drye steden ingenomen ende onder het geweld van mijn Heere den Prince gebracht sullen wesen om die van der religie daerin te laeten comen by middel van welke steden den leger [...¹].

9. Eijntelijck gelijk mijn Heere den Prince mijn Heeren zyne broeders vrienden ende verwanten ende een

¹ Ce sens n'est pas achevé.

groot deel van odeluyden ende andere persoonen van verscheyden standen door haer exemple verwecken ende vermanen alle andere hen hierin nae te volgen ende van golycken te doen, wagende de eerste haer leven ende goet.

Alzoo oyck laet mijn Heere den Prince weten allen ende oenen yegolycken van wat conditie hy tsijn geboren uuyt den Nederlanden (gomerct sy nae den goddelycken ende wereltlicke rechten daertoe verbonden en verplicht zijn) hebbende middel hierin te helpen ende dienst te doene tzy met haere persoonen goederen ende andersins ende daerin nochtans suymich ende naelatick sullen bevonden werden dat hy dezelve, als Godt doer Zyne Genade het Noderlant weder gebracht zal hebben tot zijn eerste vryheyt, houden zal ende vooralsdan houdt voor verlaters van der saecke, rebellen ende vyanden des lants, uuyt denwelcken hy dezelve over zulex verbandt ten eeuwigen dage, verclarende alle haere goederen geco[nfisceert] ende sullen tot proffyte van den ghenen die in desen deel hen g[equeten?] hebbende tzelve sullen begheren henlieden verbiedende daeren[boven?] alle handelinghe en verwandelinghe van coopmanschap hetzy te [water] oft te lande van wat goet oft in wat manier dat het [zy].

10. Tot meerder versekeringe ende bevestiging van de conditien puncten [ende] articulen hiervoer verhaelt den voergemelden Heer Prince [heeft?] doen beschicken ende verleene zyne opene brieven in sulck[e saecke?] dienende behoorlijk geteeckent ende gesegelt dewelcke voer eenighe overtellinghe van penningen sullen beweeght werd[en] in handen van de Consistorien tot haere ontlastinghe om hen daer mede te helpen soe dat behooren zal¹.

¹ Il paraît que Te Water l. c. p. 59 n., ait vu une autre copie de ce remarquable projet d'emprunt avec la souscription de Franç. Coornhert. „Uit het eigenhandig onderschrift van Frans Coornhert,” ainsi dit-il, „blijkt, dat hij dit stuk bijna van woord tot woord uit het Fransch, in welke tale het geschreven was met de hand van N. Brunings [Bruijninck] Secretaris van den Prins, in 't Nederlandsch te Embden nauwkeurig had overgezet.”